

mgr Ewa Bobin

Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, UWr

Odeśłanie (pytanie) prejudycjalne

WNIOSEK O WYDANIE ORZECZENIA W TRYBIE
PREJUDYCJALNYM Z ART. 267 TFUE

Charakter jurysdykcji TSUE

❖ Sporny

❖ Niesporny

❖ **Postępowanie prejudycjalne**

❖ postępowanie ws. opinii o zgodności przewidywanej umowy międzynarodowej z traktatami

Artykuł 267 TFUE

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:

a) o wykładni Traktatów;

b) o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii;

*W przypadku gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z Państw Członkowskich, **sąd ten może**, jeśli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.*

*W przypadku gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawistej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, **sąd ten jest zobowiązany** wnieść sprawę do Trybunału.*

*Jeżeli takie pytanie jest podniesione w sprawie zawistej przed sądem krajowym **dotyczącej osoby pozbawionej wolności**, Trybunał stanowi w jak najkrótszym terminie.*

Postępowanie o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – kwestie ogólne

- ❖ W literaturze **postępowanie o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym** określa się również pojęciami: „odesłania prejudycjalnego”, „odesłania wstępnego”, „orzeczenia wstępnego”, „pytania prejudycjalnego”, „trybu prejudycjalnego”.
- ❖ Art. 267 TFUE stanowi traktatową podstawę prawną odesłania prejudycjalnego. Ponadto postępowanie to jest regulowane przez m.in.:
 - ❖ Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (protokół nr 3 dołączony do TFUE);
 - ❖ Regulamin Trybunału Sprawiedliwości;
 - ❖ Zalecenia dla sądów krajowych dotyczące składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Jaki organ TSUE jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym?

Zgodnie ze przepisami Traktatów (TFUE oraz Statutem TSUE) właściwym organem sądowym TSUE do rozpatrywania pytań prejudycjalnych jest

Trybunał Sprawiedliwości.

Właściwość **Sądu** w tym zakresie może zostać określona poprzez przepisy Statutu TSUE, które na chwilę obecną nie wskazują dziedziny prawa, w której Sąd mogły orzekać.

Właściwość Trybunału Sprawiedliwości ws. Odesłania prejudycjalnego jest ograniczona w sprawach dotyczących WPZiB (z wyjątkiem naruszenia art. 40 TUE) oraz w zakresie PWBIS.

Cel odesłania prejudycjalnego

- ❖ Procedura prejudycjalna ma na celu **zapewnienie jednolitości** stosowania prawa Unii i **efektywności** tego prawa w porządkach krajowych Państw Członkowskich.
- ❖ Odesłanie prejudycjalne jest dodatkowym narzędziem w rękach sądów krajowych, które mają wątpliwość co do prawidłowego zastosowania przepisów prawa UE.
- ❖ Istota procedury prejudycjalnej polega na **współpracy** między sądami krajowymi a TSUE w celu zapobiegania pojawiania się rozbieżności w orzecznictwie wewnątrz UE, w kwestiach będących **w zakresie** prawa unijnego.
- ❖ Odesłanie prejudycjalne jest łącznikiem pomiędzy sądami krajowymi i TSUE.
- ❖ Instytucja odesłania prejudycjalnego stanowi ważny element systemu ochrony prawnej.

Jaki jest przedmiot odesłania prejudycjalnego?

- ❖ Przedmiotem pytania prejudycjalnego może być:
 - ❖ **wykładnia prawa pierwotnego UE;**
 - ❖ oraz **wykładnia i ważność prawa pochodnego** (akty instytucji, organów i jednostek org. Unii).
- ❖ **Zasada wyłącznej kompetencji TSUE**
- ❖ Trybunał Sprawiedliwości nigdy nie orzeka o stanie faktycznym sprawy zawisłej przed sądem krajowym (to jest kompetencja sądu krajowego).
- ❖ Trybunał nie orzeka w kwestii wykładni i ważności prawa krajowego ani umów zawieranych przez Państwa Członkowskie.

Jak interpretować pojęcie „sądu jednego z Państw Członkowskich”?

- ❖ Pojęcie sądu krajowego jest istotne dla ustalenia istnienia jego prawa lub obowiązku zadania prejudycjalnego.
- ❖ Jest ono interpretowane przez Trybunał jako **autonomiczne pojęcie prawa Unii Europejskiej**.
 - ❖ Autonomiczne = właściwe temu konkretnemu przepisowi TFUE;
 - ❖ organ krajowy stosujący prawo unijne nie powinien sugerować się znaczeniem, które poszczególnym pojęciom (zwrotom) nadaje prawo krajowe;
 - ❖ Konieczność dokonywania wykładni autonomicznej prawa UE wynika z faktu, że prawo to jest tworzone i publikowane w wielu wersjach językowych.

-
- ❖ Nie jest istotne, czy dany organ jest organem sądowym w rozumieniu prawa krajowego.
 - ❖ Dotychczasowe orzecznictwo TS wykazuje w tym zakresie znaczną kazuistykę.
 - ❖ W judykaturze trudno doszukać się jednolitej linii orzeczniczej, która pozwalałaby na w miarę precyzyjne oddzielenie organów sądowych w rozumieniu art. 267 od innych organów stosujących prawo.

Kryteria „sądu krajowego” w orzecznictwie TS

- ❖ **Ustawowa** podstawa prawna działania organu, który skierował wniosek,
- ❖ **stały charakter** tego organu,
- ❖ **obligatoryjny** charakter jego **jurysdykcji** (obowiązkowa właściwość),
- ❖ rozstrzyganie **sporu** między stronami,
- ❖ **kontradiktoryjność** postępowania przed nim,
- ❖ **wiązący** charakter jego **orzeczeń**,
- ❖ orzekanie przez ten organ na podstawie **przepisów prawa**,
- ❖ oraz jego **niezależność** w zakresie orzekania.

Przykład #Polska

- ❖ Za sąd krajowy będą uznane organy państwa oraz podmioty, którym powierzono wykonywanie funkcji państwowych, pod warunkiem że rozstrzygają o prawach i obowiązkach jednostek.
- ❖ Zasadniczo wszystkie organy orzekające na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, kodeksu postępowania karnego lub prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.
- ❖ Statusu organu sądowego w rozumieniu art. 267 nie mają m.in.:
 - ❖ organy administracji,
 - ❖ sądy arbitrażowe,
 - ❖ podmioty w postępowaniu mediacyjnym,
 - ❖ sądy rejestrowe.

Jakie są przesłanki złożenia przez sąd krajowy wniosku z pytaniem prej.?

- ❖ Zaistnienie **realnego sporu między stronami** postępowania głównego przed sądem krajowym, który **dotyczy prawa unijnego** - pozostawanie sprawy **w zakresie prawa unijnego**;
- ❖ Powzięcie przez sąd krajowy **racjonalnych wątpliwości** co do sposobu rozumienia lub zakresu zastosowania normy unijnej, w sytuacji:
 1. Wystąpienia przed sądem krajowym **nowego zagadnienia interpretacyjnego**, które ma generalne znaczenie dla jednolitego stosowania prawa Unii
 2. Gdy **istniejące orzecznictwo** wydaje się **nie dostarczać wyjaśnień** koniecznych w świetle nowych ram prawnych lub nowych okoliczności faktycznych
 3. Gdy interpretacja normy unijnej stanowi **istotny element**, **niezbędny** w celu wydania orzeczenia przez sąd krajowy.

Niezbędność odesłania prejudycjalnego dla rozstrzygnięcia sprawy przez sąd krajowy

- ❖ Zwrócenie się z pytaniem do TSUE, i to zarówno o wykładnię prawa unijnego, jak i o jego ważność, możliwe jest jedynie wówczas, jeżeli "**decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku**".
- ❖ Musi istnieć zależność pomiędzy pytaniem sądu krajowego a przedmiotem postępowania przed sądem krajowym.
- ❖ TSUE nie ma kompetencji do udzielenia odpowiedzi na postawione pytanie, jeżeli wspomniana zależność nie zachodzi.

Kategorie spraw, w których istnieją wątpliwości co do kompetencji TSUE

W przeszłości Trybunał uznał się za niekompetentny w sprawach:

- ❖ gdy pytanie prejudycjalne miało charakter hipotetyczny lub zbyt ogólny;
- ❖ stosowania prawa krajowego, które odsyła do prawa unijnego lub które powiela rozwiązania przewidziane w prawie UE;
- ❖ stosowania prawa unijnego w sporach fikcyjnych;
- ❖ stosowanie reguł prawa UE w odniesieniu do stanów faktycznych wykraczających poza temporalny zakres jego obowiązywania.

Kiedy Trybunał odmówi wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym?

- ❖ Nie przedstawienie przez sąd krajowy Trybunałowi faktograficznego lub prawnego materiału koniecznego do udzielenia użytecznej odpowiedzi na zadane pytanie.
- ❖ Brak związku wykładni prawa unijnego z przedmiotem sporu przed sądem krajowym.
- ❖ Wniosek oczywiście nieistotny, niezrozumiały, niedorzeczny.
- ❖ Trybunał nie ma obowiązku udzielenia odpowiedzi na wszystkie pytania przedstawione mu, ani zachowania ich kolejności

Kiedy Sąd może, a kiedy musi zadać pytanie prejudycjalne?

Fakultatywność, uprawnienie	Obligatoryjność, obowiązek
Art. 267 TFUE, akapit drugi	Art. 267 TFUE, akapit trzeci
Sąd może, ale nie musi złożyć wniosku o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego.	Sąd musi złożyć wniosek o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego, ponieważ jego orzeczenie nie podlega zaskarżeniu.
	<i>Jakich sądów krajowych dotyczy w/w obowiązek?</i>
	<i>Czy są wyjątki od w/w obowiązku?</i>

-
- ❖ Obowiązek odesłania powstaje, gdy sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu stwierdzi, że odwołanie się do prawa Unii jest konieczne w celu rozstrzygnięcia zawisłego przed nimi sporu.
 - ❖ Obowiązkiem sądu krajowego, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu, jest wniesienie (w razie konieczności) sprawy do Trybunału z urzędu.

Czym jest sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu?

- ❖ W doktrynie prawa unijnego toczył się spór, czy zwrot *"sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego"* - odwołuje się do **ujęcia abstrakcyjnego czy konkretnego**.
- ❖ W tym **pierwszym znaczeniu** chodzi o stojące na szczycie hierarchii sądowej sądy najwyższe, których rozstrzygnięcia są zawsze ostateczne, jak np. SN i NSA w Polsce.
- ❖ Z kolei **ujęcie konkretne** odwołuje się do ustalenia, czy w danym przypadku stronie, dla której rozstrzygnięcie będzie niekorzystne, przysługiwać będą środki odwoławcze do sądu wyższej instancji.

Wyjątki od obowiązku złożenia wniosku

- ❖ Poruszona w ewentualnym odesłaniu prejudycjalnym kwestia musi mieć **decydujące znaczenie** dla rozstrzygnięcia sprawy i być **w zakresie prawa unijnego**.
- ❖ Cechą wniosku z pytaniem prejudycjalnym jest jego **racjonalność**. Jeśli wykładnia przepisu została już dokonana przez Trybunał w innym orzeczeniu, pytanie ma racje bytu tylko wtedy, gdy pojawią się dodatkowe wątpliwości.
 - ❖ Doktryna *acte éclairé*
 - ❖ Doktryna *acte cleire*

Doktryna *acte éclairé* – sprawy wyjaśnionej

Sytuacja, w której:

- ❖ Trybunał orzekał już w przedmiocie **identycznego pytania** prejudycjalnego zadanego przez (inny) sąd Państwa Członkowskiego;
- ❖ Trybunał orzekał w przedmiocie **podobnego pytania**, ale skutek zadanego pytania byłby taki sam, co wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału rozstrzygającego sporną kwestię prawną (orzeczenie *Cilfit*).

Doktryna *acte claire* – sprawy oczywistej

- ❖ Obowiązek sądu może być ograniczony w przypadku, gdy prawidłowe **stosowanie prawa unijnego jest tak oczywiste**, że nie pozostawia ono miejsca na jakiegokolwiek racjonalne wątpliwości co do sposobu rozstrzygnięcia postawionego pytania prejudycjalnego.
- ❖ Zanim sąd krajowy stwierdzi istnienie takiej sytuacji, musi on być przekonany, że taka sama oczywistość zachodzi również w opinii sądów innych Państw Członkowskich i TSUE.
- ❖ Sąd, którego orzeczenia podlegają zaskarżeniu może samodzielnie zdecydować o właściwej wykładni prawa Unii i jego zastosowaniu do ustalonego przez ten sąd stanu faktycznego.

Zaniechanie obowiązku sądu z art. 267 akapit 3

- ❖ Zaniechanie obowiązku z ww. przepisu stanowi naruszenie prawa unijnego.
- ❖ Naruszenie art. 267 akapit 3 jest równoznaczne z naruszeniem przepisów Traktatu przez państwo członkowskie.
- ❖ Mimo niezawisłości sądów krajowych może zostać wszczęte postępowanie z art. 258 w sprawie naruszenia TFUE.
- ❖ O naruszeniu art. 267 akapit 3, wraz z wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi, można mówić dopiero wówczas, gdy zaniechanie złożenia wniosku jest **oczywistym lekceważeniem prawa unijnego**.
- ❖ Naruszenie obowiązku przedłożenia może również skutkować odpowiedzialnością odszkodowawczą państwa członkowskiego.

Kiedy sąd krajowy powinien złożyć wniosek z pytaniem prej.?

Pkt 12-13 Zaleceń dla sądów krajowych dotyczących składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

*Ze względu na to, że wniosek będzie stanowił podstawę postępowania przed Trybunałem, oraz że Trybunał powinien dysponować wszelkimi danymi umożliwiającymi mu zarówno zweryfikowanie jego właściwości do udzielenia odpowiedzi na zadane pytania, jak również – w wypadku potwierdzenia tej właściwości – udzielenie użytecznej odpowiedzi na te pytania, konieczne jest, aby **decyzja o odesłaniu prejudycjalnym została podjęta na takim etapie postępowania, na którym sąd odsyłający jest w stanie wystarczająco dokładnie określić ramy prawne i faktyczne sprawy w postępowaniu głównym, jak również kwestie prawne, których sprawa ta dotyczy.** W celu zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania może się również okazać pożądane, by odesłanie prejudycjalne nastąpiło po przeprowadzeniu kontradyktoryjnej debaty.*

-
- ❖ Pytanie powinno zostać skierowane po wysłuchaniu obydwu stron w postępowaniu.
 - ❖ W interesie zarówno Trybunału, jak i zwracającego się z pytaniem sądu krajowego jest to, aby sprecyzowanie wniosku nastąpiło po przedstawieniu przez strony postępowania swoich stanowisk.
 - ❖ Podstawą prawną odesłania prejudycjalnego jest bezpośrednio stosowany art. 267 TfUE.
 - ❖ Postępowanie krajowe jest natomiast regulowane prawem krajowym.

Jakie są tryby postępowania przed TS w zakresie postępowania ws .odeśłania?

1. Zwykły tryb prejudycjalny
2. Uproszczony tryb prejudycjalny
3. Tryb pierwszej kolejności
4. Przyspieszony tryb prejudycjalny
5. Pilny Tryb prejudycjalny

Jakie są skutki orzeczeń TS w zakresie odesłań prejudycjalnych?

- ❖ Orzeczenie TSUE w przedmiocie wykładni lub ważności może mieć **postać wyroku lub postanowienia**.
- ❖ **Wiąże sąd krajowy** w sprawie, w której zwrócił się on z pytaniem do TS, jak również **inne sądy rozpatrujące tę sprawę w dalszym toku instancji**.
- ❖ Ten sam sąd krajowy (lub inny sąd orzekający w tej samej sprawie) w tym samym postępowaniu może **po raz kolejny** zwrócić się o wydanie orzeczenia prejudycjalnego w kwestii wykładni
- ❖ Orzeczenie TSUE **nie ma skutku *erga omnes***.
- ❖ Orzeczenie prejudycjalne **wiąże z chwilą ogłoszenia** ze skutkiem ***ex tunc*** (z mocą wsteczną).
- ❖ Orzeczenie korzystne dla jednostek implikuje **zwrot należnych jej świadczeń** oraz (ewentualnie) **odszkodowanie** od państwa.
- ❖ Zobowiązanie do podjęcia **środków zapewniających wykonanie orzeczenia** przez właściwy podmiot.

Pytania dotyczące ważności aktów prawa pochodnego

- ❖ Pytanie prejudycjalne jest niedopuszczalne, jeżeli strona w postępowaniu głównym miała możliwość złożenia skargi z art. 263 TFUE a tego nie wykorzystwała (procedura z art. 267 TFUE uzupełnia a nie wyklucza stosowanie innych procedur);
- ❖ Możliwość podniesienia argumentu nieważności prawa UE w procedurze z art. 267 TFUE stanowi wyrównanie słabszej pozycji podmiotów prywatnych w procedurach z 263 TFUE.
- ❖ Orzeczenia TSUE mają w sprawach dot. nieważności charakter *erga omnes*, i wiążą każdy sąd krajowy, a instytucje UE mają obowiązek podjąć działania w celu „naprawy” stanu prawnego.

Doktryna acte éclairé → każdy sąd krajowy musi traktować akt, co do którego w procedurze prejudycjalnej została orzeczona nieważność za nieważny.

Doktryna acte clair → brak takiej możliwości, wyłączna właściwość TSUE do orzekania o nieważności aktów prawa UE. Sądy krajowe nie mają prawa orzekać o nieważności aktów wydawanych przez instytucje unijne.

Skąd tak mała liczba składanych wniosków z pytaniami prejudycjalnymi?

- a) Nie wiadomo jak? – kwestie merytoryczne i formalne
- b) Obawa sędziów przed odrzuceniem wniosku.
- c) Brak wniosków stron o skierowanie wniosku z pytaniem prejudycjalnym do TSUE (zaledwie 4 %).

Źródło statystyk: www.curia.eu

Opracowanie statystyk: dr Agnieszka Frąckowiak-Adamska

URPOSZCZONY SCHEMAT PROCEDURY W RAMACH ODESŁANIA PREJUDYCJALNEGO

1. Zaistnienie realnego sporu między stronami postępowania głównego przed sądem krajowym, który dotyczy prawa unijnego

2. **Postanowienie** sądu krajowego ws. wniosku o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego (i jednocześnie **zawieszenie** postępowania krajowego)

3. **Tłumaczenie wniosku** na pozostałe języki urzędowe Unii Europejskiej

4. Wyznaczenie: sędziego sprawozdawcy, sprawozdawcy pomocniczego (ewentualnie), Rzecznika Generalnego

5. Publikacja przez Sekretarza TS komunikatu zawierającego pytania prejudycjalne w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (seria C)

6. Doręczenie stronom w postępowaniu przed sądem krajowym, państwom członkowskim, instytucjom Unii, państwom EOG i Urzędowi Nadzoru EFTA
zawiadomienia przez Sekretarza TS

7. Przedłożenie TS pisemnych uwag w/w podmiotów na piśmie

8. Wyznaczenie przez Prezesa TS daty **przedstawienia przez sędziego sprawozdawcę**, na zgromadzeniu ogólnym Trybunału **sprawozdania wstępnego** – sędzia spr. przygotowuje sprawozdanie wstępne

9. **Zgromadzenie ogólne sędziów i rzeczników generalnych** i przedstawienie przez sędziego sprawozdawcy sprawozdania wstępnego

10. **Przydzielenie sprawy składowi orzekającemu**

[11. Środki dowodowe]

[12. Otwarcie posiedzenia przez przewodniczącego składu orzekającego (prezes izby)] → Rozprawa + sprawozdanie na rozprawę → Zamknięcie rozprawy]

[13. Przedstawienie opinii przez Rzecznika Generalnego]

14. Niejawna narada sędziów

15. Wydanie przez TS orzeczenia prejudycjalnego (wyrok/ postanowienie)

WNIOSEK SĄDU KRAJOWEGO O WYDANIE ORZECZENIA PREJUDYCJALNEGO

Wiadomości podstawowe

- ❖ *Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym* składać może wyłącznie **sąd krajowy** (autor wniosku)
- ❖ Decyzja sądu krajowego o zawieszeniu postępowania głównego i wydaniu postanowienia o przesłanie *wniosku* może zostać podjęta:
 - ❖ „z urzędu” – przez sąd
 - ❖ Na wniosek jednej ze stron głównych w postępowaniu
- ❖ *„Decyzja o odesłaniu prejudycjalnym została podjęta na takim etapie postępowania, na którym sąd odsyłający jest w stanie wystarczająco dokładnie określić ramy prawne i faktyczne sprawy w postępowaniu głównym, jak również kwestie prawne, których sprawa ta dotyczy.”*
- ❖ Możliwość przeprowadzenia kontradyktoryjnej debaty przed złożeniem wniosku

Sposób sporządzenia i wniesienia do TSUE wniosku o wydanie orzeczenia prejudycjalnego regulują przede wszystkim:

Zalecenia dla sądów krajowych dotyczące składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (2016/C 439/01)

Przedmiot wniosku

- ❖ Zaistnienie sporu pomiędzy stronami w postępowaniu przed sądem krajowym, który jest w **zakresie prawa UE** (prawo UE MUSI mieć zastosowanie w postępowaniu głównym)
- ❖ Problem wykładni lub ważności w/w przepisu prawa UE
- ❖ **WAŻNE!** Sąd krajowy nie może się powoływać wyłącznie na kwestię wykładni Karty Praw Podstawowych! Dlaczego? (pkt 10 Zaleceń)

Forma wniosku

- ❖ Dowolna forma przewidziana przez prawo krajowe dla kwestii incydentalnych.
- ❖ W Polsce – postanowienie.
- ❖ Zredagowanie wniosku w *sposób prosty, jasny i precyzyjny, bez zbędnych elementów*. (kwestia jego przetłumaczenia i dostarczenia go innym podmiotom z art. 23).
- ❖ Dokument nieprzekraczający **10 stron!**

Zawartość wniosku (obligatoryjna)

Wniosek powinien OBLIGATORYJNIE zawierać:

- ❖ **Sformułowanie pytania/ pytań** skierowanych do Trybunału,
- ❖ Zwięzłe **omówienie przedmiotu sporu** oraz **istotnych okoliczności faktycznych** sprawy,
- ❖ **Treść przepisów krajowych** mogących mieć zastosowanie w sprawie,
- ❖ Wskazanie istotnego dla sprawy **orzecznictwa sądów krajowych**,
- ❖ Omówienie powodów, dla których sąd krajowy powziął wątpliwości w kwestii wykładni lub ważności przepisów prawa UE i ich związku z przepisami prawa krajowego (**precyzyjne wskazanie treści przepisów prawa UE**),
- ❖ Krótkie **omówienie argumentów stron** w postępowaniu.

Brak jednego z w/w elementów: odrzucenie wniosku jako niedopuszczalny lub uznanie się przez TS jako niewłaściwy w sprawie.

Sformułowanie pytania/ pytań prejudycjalnych

- ❖ W odrębnej i jasno oznaczonej części postanowienia odsyłającego (na początku lub na końcu dokumentu),
- ❖ Powinno być zrozumiałe same w sobie, bez konieczności odwoływania się do uzasadnienia wniosku,
- ❖ Powinno być zredagowane w taki sposób, aby można było na nie odpowiedzieć „tak” lub „nie”,
- ❖ Przykład: *czy dany przepis X prawa unijnego zezwala (zakazuje) Y (podaje się, co wynika z przepisu krajowego),*
- ❖ Możliwość zadania kilku pytań, a nawet ponownego zadania pytania,
- ❖ Sąd odsyłający przedstawia **własne stanowisko** (jako autor wniosku) **co do odpowiedzi, jakiej należałoby udzielić na postawione pytanie.**

Sporządzenie wniosku – wymogi redakcyjne

- ❖ Postać maszynopisu, biały papier bez linii, format A4, drukowanie na jednej stronie;
- ❖ Tekst fontem TNR, Courier lub Arial, wielkość 12 pkt (tekst główny) i 10 pkt (przypisy dolne);
- ❖ Odstępy 1,5 wiersza;
- ❖ Marginesy poziome i pionowe 2,5 cm;
- ❖ Numeracja stron i poszczególnych ustępów wniosku w porządku rosnącym;
- ❖ Podpis wniosku i opatrzenie go datą,
- ❖ Zaadresowanie na: Sekretariat TS, rue du Fort Niedergrünewald, 2925 Luxembourg, LUKSEMBURG.

Utajnienie tożsamości lub innych danych osobowych

- ❖ Kwestia ta należy do sądu odsyłającego.
- ❖ Jeżeli zostanie uznane to za niezbędne, sąd we *wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym* „utajnia” określone dane lub tożsamości osób lub podmiotów, których dotyczy postępowanie główne.
- ❖ **Ewentualnie:** utajnienie danych lub tożsamości po wpłynięciu *wniosku* do TS:
 - ❖ Z urzędu (przez TS)
 - ❖ Na wniosek sądu odsyłającego
 - ❖ Na wniosek strony w postępowaniu głównym.

Sąd krajowy w trakcie postępowania prejudycjalnego

Sąd krajowy powinien **w jak najkrótszym terminie:**

- ❖ Poinformować TS o wszelkich zdarzeniach procesowych mogących mieć wpływ na postępowanie prejudycjalne toczące się przed Trybunałem (spór przed sądem krajowym musi być faktycznie zawisły!), np.
 - ❖ Cofnięciu powództwa,
 - ❖ Ugodowym załatwieniu sporu,
 - ❖ Innym zdarzeniu prowadzącym do zakończenia postępowania.
- ❖ Poinformować TS o orzeczeniu (innego) sądu krajowego wydanego w odpowiedzi na zaskarżenie postanowienia sądu krajowego zawierającego *wniosek o wydanie orzeczenia prejudycjalnego* i jego skutkach prawnych.

Komunikacja między TS a sądem krajowym

Pkt 28 i 29 Zaleceń:

Przez cały czas trwania postępowania sekretariat Trybunału pozostaje w kontakcie z sądem odsyłającym i przekazuje mu odpisy wszystkich pism procesowych oraz, w stosownym wypadku, wezwania do dokonania uściśleń lub udzielenia wyjaśnień, które są uważane za konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi przez Trybunał na pytania zadane przez ten sąd.

Po zakończeniu postępowania sekretariat przekazuje orzeczenie Trybunału sądowi odsyłającemu, który powinien poinformować Trybunał o dalszym przebiegu toczącego się przed nim postępowania oraz przestać mu odpis orzeczenia kończącego postępowanie główne.

Czy strona może złożyć wniosek o wydanie orzeczenia prejudycjalnego do TS?

- ❖ **Strona nie może samodzielnie zadać pytania prejudycjalnego.** Nie został przewidziany środek krajowy prowadzący do nakłonienia sądu do wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym.
- ❖ Strona może nieformalnie nakłonić sąd do sformułowania pytania, przedkładając pismo procesowe, w którym wyjaśni potrzebę postawienia pytania, bądź przedstawi jego projekt. Jeśli strona przekona sąd o potrzebie zadania pytania, korzyści dla niej w postępowaniu krajowym będą ogromne, ponieważ niekorzystny obrót sprawy może ulec diametralnej zmianie.

Dziękuję za uwagę.
